

LÆRERVEILEDNING

«Musse og Helium 3: Eventyret i Lindrizia»

Forfatter: Camilla Brinck

Illustratør: Shen Fei og Ted Ottosson

I serien inngår:

Bok 1: Mysteriet med hullet i vegg

Bok 2: Jakten på gullost

Bok 3: Eventyret i Lindrizia

Bok 4: I duejegernes grep

Bok 5: Den siste kampen

Anbefales til 1.–4. klasse

En veiledning av Malin Wedsberg

Tilbakeblikk

Begynn med å repetere hva som skjedde i de forrige bøkene *Mysteriet med hullet i veggen* og *Jakten på gullost*.

Musse og Helium er to små musesøsken som bor hjemme hos mennesket Camilla. En dag finner musene et hull i veggen, som leder dem til Dyreriket. Der finner Musse og Helium ut at de egentlig er en prins og en prinsesse, og at foreldrene deres, kongen og dronningen, har forsvunnet på mystisk vis. Musse og Helium får i oppdrag å redde innbyggerne i Dyreriket fra de onde duejegerne. For å lykkes med det, må de finne gullost. Musse og Helium følger sporene etter foreldrene, men det skal vise seg å ikke bli så lett. De møter stadig nye farer og onde vesener, men de får også nye venner som hjelper dem, som varulven Ta-ta, griseløven Charlie og Gribbeline.

Da vi forlot Musse og Helium, skulle de til å ta sine første steg inn i det snødekte landet Lindrizia – prinsesse Frahs kongerike. Vennen deres Molo stod igjen og vinket adjø. Nå blir Musse og Helium nødt til å klare seg på egen hånd. Dessuten vet det ekte snømonsteret Galaha om at musene befinner seg i Lindrizia, og han har allerede begynt å lete etter dem ...

Tema

Temaet for fortellingen er ikke bare spennende eventyr og mystikk, men også vennskap, godhet, samarbeid, nysgjerrighet, rett og galt, mot og selvfølelse og mye mer. Fortellingen om de to små musene passer altså utmerket som grunnlag og utgangspunkt når dere skal jobbe med verdier.

Øvelser og oppgaver med verdier finner du på side 14.

Denne veiledningen inneholder også øvelser som hjelper deg med å få elevene til å utvikle leseforståelsen, og dermed også leselysten sin. De skal jobbe med ordforståelse og trene på å bruke lesestrategier og å gjøre tekstkoplinger.

Ord- og leseforståelsesoppgaver samt små faktaruter som knytter seg til teksten finner du på side 5–13.

Musse og Helium som lydbok

Denne veiledningen er laget for boka *Eventyret i Lindrizia*. Men det finnes også en lydbok som det går an å jobbe med. Dermed kan man jobbe med Musse og Helium på mange forskjellige måter, for eksempel:

- Begynn med å lytte til lydboka. Elevene får selv bruke fantasien og se for seg hvordan alle figurene og miljøene ser ut. Visualiser – mal, tegn, skap og fortell hverandre hvordan det ser ut for deres indre øye. Snakk om hvor spennende det er at man ser ulike bilder og tolker historier på forskjellige måter. Etterpå kan det være interessant å se på bildene i den trykte boka og sammenligne dem med elevenes versjoner, for her får de enda en tolkning å forholde seg til: illustratørens.
- Lytt til lydboka samtidig som dere kikker på bildene i den trykte boka eller i en lysbildeprosjeksjon.
- Det går også an å ta det et steg videre ved å la lydboka være grunnlaget for en dramatisering. La elevene skrive ned replikkene og så bytte på å spille de ulike rollene. Hvordan høres de små musene ut når elevene tolker dem? Legg til egne lydeffekter. Husk – her er det ikke noe som er riktig eller galt. Velg det alternativet som passer deg best.

Musse og Helium som bildespill

Last ned bildespillet med bilder i PDF-format til høytlesning av boken. Bildespillene finner du på www.cappelendamm.no.

Leseforståelse

Eksempler på leseforståelsesstrategier kan være å prøve å forutsi handlingen, slå opp nye ord og uttrykk, stille spørsmål til teksten, finne ut av noe som er uklart, og oppsummere innholdet. Men husk at det er innholdet i teksten som er det viktige, ikke selve strategien. Det er tekstens innhold dere skal konsentrere dere om.

Tekstkoplinger er også en utviklende arbeidsmåte for å gjøre teksten tydelig for elevene. Når man leser, stopper man da opp og sammenligner teksten med for eksempel andre lignende tekster (*tekst til tekstkopling*), med egne erfaringer (*tekst til meg-kopling*) eller med verden utenfor (*tekst til verden-kopling*).

Det er du som pedagog som introduserer og modellerer. Et eksempel på modellering er at du «tenker høyt» og forteller elevene hva du tenker og føler mens dere leser en tekst. Du som lærer og klassen skal ha en samtale om innholdet. Tekstsamtalen skal være strukturert og tydelig, og alle skal kunne delta på sitt nivå.

Les høyt og les i par – diskuter og reflekter sammen! Det er umulig å overdrive hvor viktig det er med felles lesing og høytlesing. Gjennom de felles leseopplevelsene får elevene verktøy som de kan ta i bruk når de leser på egen hånd.

Alle øvelsene i denne veiledningen deles inn i hva man gjør før, under og etter lesingen. Spørsmålene til leseforståelse er delt inn på følgende måte:

På linjene – svaret står i teksten.

Mellom linjene – her handler det om å finne ut av svaret selv og lese «mellom linjene».

Forbi linjene – her skal man selv tenke videre og reflektere over teksten.

Leseforståelsesøvelser finner du under hvert kapittel.

Før lesingen

- Se på bokas omslag sammen. Se på bildene og les tittelen. Hva tror dere at boka kommer til å handle om? Be elevene om å begrunne svarene sine, for eksempel gjennom å modellere og begrunne hvorfor de tenker det de tenker, eller ved å stille spørsmål som «Hvorfor tror du det?» og «Hva mener du?».
- På omslaget står det et navn: Camilla Brinck. Hvorfor står navnet der? Hvem er hun?
- Forbered lesingen av hvert kapittel ved å gå gjennom vanskelige ord og uttrykk – se nedenfor under hver tittel.

Under lesingen

Gjør tekstkoplinger. Ved høytlesing kan du stoppe opp der det passer, og gjøre koplinger til:

- *Andre tekster*: Minner dette oss om noe annet vi har lest? Fortellinger med dyr som kan snakke, eller dyr og mennesker som er venner, og historier der figurene besøker andre verdener.

- *Elevenes egne erfaringer*: Venner, relasjoner, skogen, naturen, likt/ulikt, fantasier.
- *Verden utenfor*: Godt/ondt, kjendiser/idoler.

Hvis barna leser på egen hånd, arbeid på samme måte og diskuter for eksempel etter hvert kapittel, eller etter en del av kapittelet som dere har bestemt dere for på forhånd.

- Be elevene stoppe opp i lesningen hvis det er noe de ikke forstår og spørre deg eller en klassekamerat om hjelp.
- Be elevene sette ring rundt (eller evt. skrive opp eller rekke opp hånda for å spørre om) ord som er vanskelige å lese eller forstå, og snakk om dem etter behov.
- Be elevene prøve å lese setninger eller avsnitt de ikke forstår om igjen.

Etter lesingen

- La elevene svare på leseforståelsesspørsmål, se nedenfor. La elevene formulere sine egne spørsmål. **Diskuter** spørsmål og svar i plenum. Mange av de åpne spørsmålene har ikke gitte svar, men er der for at elevene skal begynne å tenke og reflektere sammen i klassen. Disse spørsmålene kan føre til videre diskusjoner. Ved de spørsmålene som det passer ekstra godt å snakke sammen om og diskutere, er det en **rød tekstlinje**.
- La elevene oppsummere teksten. Snakk sammen om hvordan den begynte, hva som så skjedde, og hvordan den sluttet. Dette gjelder for hvert enkelt kapittel, men også for hele boka når dere har lest den ferdig.

Forslag til leseforståelsesspørsmål

I kapittelet TREVENN

- Hvorfor tar Musse av seg lua selv om det er kaldt? (på linjene)
- Hvorfor tror Musse at snuten hans har falt av? (mellom linjene)
- Har du noen gang vært så kald at du har mistet følelsen i en kroppsdel? Hva gjorde du da? Hva burde man gjøre? (forbi linjene)

Snakk sammen om: Musse får vondt i magen av å tenke på at Molo står alene og venter på dem. Har du noen gang fått vondt i magen fordi du uroet deg for noe? Eller fordi du var nervøs eller redd? Hva er forskjellen på å ha vondt i magen på den måten og å ha vondt i magen for noe man har spist? (forbi linjene)

- Hvordan kan Helium være så sikker på at Molo står og venter på dem? (mellom linjene)
- Hvordan kan Bladprateren vite om et tre er magisk? (mellom linjene)
- Hvorfor har ikke Ta-Ta fortalt Musse og Helium at Dyreriket er magisk? (på linjene)
- Hvilke tegn må Musse og Helium være oppmerksomme på når Galaha nærmer seg?

Snakk sammen om: Når Ta-Ta forteller musene hva et snøskred er, sier Musse at det er gøy. Det mener han jo ikke. Når man sier noe som er helt motsatt av det man mener, kalles det ironi. Kan du gi et eksempel på ironi eller på at noen har sagt noe ironisk? (forbi linjene)

Vanskelige ord og uttrykk: frisyre, avventende, gikk i taushet en stund, vibrere, elefanthukommelse, kompliment, konstaterte, trosset vinteren, tok sikte mot, så lovende ut, følte som spagetti, stillheten varte ulidelig lenge, kommet seg helskinnet gjennom, tiden var for knapp, hadde den evnen, ikke spilte noen rolle, bekreftet, ikke var noen vits i.

I kapittelet SPEILET I SNØEN

- Når Musse og Helium vasser gjennom snøen får duften av foreldrene dem til å føle seg glade og trygge, men hvorfor blir de lei seg? (mellom linjene)

Snakk sammen om: Hvilke dufter får dere til å føle ting? Hva får de dere til å føle? (forbi linjene)

- Hvorfor roper Musse og Helium på mammaen og pappaen sin, selv om de ikke vet hvor foreldrene er? (mellom linjene)

- Hvorfor er Musse opptatt av å gjøre seg fin, selv om de er ute i skogen og ingen ser ham? (på linjene)
- Hvordan høres marihøna Sporille ut? (på linjene)
- Når Helium blir redd, sprer redselen seg i kroppen hennes. Hva menes egentlig med det?

Snakk sammen om: Har du også kjent det sånn? Kan du beskrive følelsen? (forbi linjene)

- Hvorfor besvimer Helium i det iskalde vannet? (på linjene)
- Hvorfor hører ikke Sigge og Helium hverandre når snøskredet kommer? (på linjene)

Vanskelige ord og uttrykk: vasse, frustrert, instruerte, det var ikke en sjel å se, kraftløs, gråten i halsen, konsentrert, fast grunn, øredøvende, illevarslende.

GODT Å VITE

Når man skal gå på isen, er det viktig å ha med seg:

- varselsfløyte
- ispigger
- klesskift

Gå aldri ut på isen alene!

Hva skal du gjøre hvis du selv går gjennom isen?

- Rop eller fløyt på hjelp.
- Trå vannet!
- Snu deg mot den retningen du kom fra. Der finnes det is som er solid nok.
- Om du har ispigger, ta dem frem. Hugg ispiggene fast så langt frem på isen som du kan.
- Spark fra med beina i vannet samtidig som du drar deg opp med ispiggene.
- Kryp eller rull bort fra råken.

Hva skal du gjøre hvis noen andre går gjennom isen?

- Ikke gå for nære! Da kan du også gå gjennom isen. Bruk isteden noe annet til å forlenge armene dine, for eksempel en gren eller en skøyte, og strekk den ut mot den som har falt i vannet.
- Ikke gå på isen. Kryp eller ål deg frem mot råken.
- Be den som har gått gjennom isen om å sparke med beina i vannet mens du forsiktig forsøker å dra vedkommende opp.
- Kryp eller rull bort fra den tynne isen.

I kapittelet GALAHA KOMMER!

- Hvordan kan et minutt kjennes som en evighet? (forbi linjene)
- Har du noen gang opplevd at det kjentes sånn? Hva skjedde? (forbi linjene)
- Hvorfor er det vanskelig å beskrive Galaha? (mellom linjene)
- Hvorfor høres Sigges poter ut som hovene til en hest når han løper? (mellom linjene)

- Hvordan forstår Musse og Sigge at tilstanden til Helium er alvorlig? (på linjene)
- Hvorfor befinner Sigge seg også i Lindrizia? (på linjene)
- Snakk sammen om: Musse lytter til «magefølelsen sin». Hva menes med det? (forbi linjene)

Vanskelige ord og uttrykk: pågikk, uansett hvilken skikkelse den ble formet til, perpleks.

I kapittelet TØRRFISK OG ISSLOTT

Snakk sammen om: Hvis Musse kunne pakket alt han ville i en ryggsekk, ville han tatt med seg kakeboksen sin, senga si og speilene sine. Hva ville du ha pakket hvis du skulle ut på en reise og hadde en superryggsekk der alt fikk plass? Og hva ville du ha pakket hvis du bare kunne tatt med deg tre ting? Hvorfor akkurat de tre tingene? (forbi linjene)

- Hva slags mat ønsker Sigge seg at pillen skal bli forvandlet til? (på linjene)
- Hva slags mat ville du ha ønsket deg hvis du hadde sånne piller?
- Hvorfor er halve broen mellom klippen og prinsesse Frahs slott heist opp? (på linjene)
- Hva slags dyr er prinsesse Frah? (på linjene)
- Hvordan kan Frah vite hva Musse og Helium heter? (mellom linjene)
- Hvorfor synes det ikke når Sigge rødmer? (mellom linjene)

Vanskelige ord og uttrykk: varsomt, føltes som å få et slag midt i ansiktet, skumre, garantert, bekreftet at det var riktig, med beundring i stemmen, gedigent, ubudne gjester, spontanbesøk, mektige blåsere, respektinngytende, med nød og neppe, pomp og prakt, forlegent.

FAKTA OM LYSMARKER

En lysmark er ingen mark, selv om det høres sånn ut. En lysmark, eller ildflue, er faktisk en bille. Det er bare lysmarklarvene og lysmarkhunnene som lyser, ikke hannene. Hvorfor larvene lyser vet man ikke, men hunnene gjør det for å lokke til seg hanner. Hvis du vil se en lysmark, må du vente til det blir veldig mørkt ute. Da kan du av og til finne dem i gresset eller på enger. Lysmarker spiser snegler.

I kapittelet USYNLIGE SERVITØRER

- Hvorfor heter det store rommet på slottet «krystallsalen»? (på linjene)
- «For en glimrende idé!» sier Musse om å ha fest i krystallsalen. Hvorfor er det litt ekstra morsomt at han synes at ideen er «glimrende»? (forbi linjene)
- Hvorfor har Frah et så langt spisebord? (på linjene)

- Sigge sier at Musse er «smidig som en elefant». Hva mener han med det? Elefanter er jo ikke smidige. (mellom linjene)

Snakk sammen om: Sigge synes at Musse er klønete når han skal klatre opp på en spisestuestol. Hvorfor vil ikke Frah at Musse skal se at hun ler av det? (mellom linjene)

- Er det greit å le av noen på den måten Frah ler av Musse? Når er det greit å le av andre? (forbi linjene).
- Hvordan henger det sammen at tallerkener og bestikk flyr rundt i rommet?

Vanskelige ord og uttrykk: overrumplet, forundret, mumlet enig.

HOMONYMER

Homonymer er ord som vi staver og uttaler likt, men som betyr forskjellige ting.

I teksten sier Musse at ideen er «glimrende» – han mener at ideen er kjempegod. Men også glitter kan være glimrende. Andre homonymer er: ark, bom, felle, kart, maske, måke, skje, verk. Navn som er homonymer: Aksel og Bjørn.

SIMILER

Man kan bruke en similer når man vil forklare noe.

Musse sier for eksempel at om man spiser, blir man «sterk som en okse».

Andre similer der dyr er innblandet:

Sleip som en ål
Stille som en mus
Klok som en ugle
Trofast som en hund
Trives som fisken i vannet
Snill som et lam

I kapittelet PLANENE ENDRES

Snakk sammen om: Musse har «gråten i halsen» når han ber Helium bli frisk. Hvordan kjennes det? Hva er forskjellen på å ha gråten i halsen og å gråte? (forbi linjene)

- Hva slags lukt kjenner Frah når hun snuser på Helium? (på linjene)
- Musse vil at de skal tenke positivt. Hvordan tenker man da? Hva er det motsatte av å tenke positivt? (forbi linjene) (kom tilbake til dette i kapittelet «Å tenke positivt»)
- Hvorfor kan de ikke ringe Camilla? (på linjene)

Snakk sammen om: Musse er overrasket over at Sigge, som han anså som en fiende for bare noen dager siden, nå har blitt en venn. Har du opplevd det noen gang – at du ikke har likt noen, men så har du endret mening, og begynt å like personen? Hva kan man lære av det? (forbi linjene)

- Gribbeline sier til Musse at han må være sterk. Hva mener hun med det? (mellom linjene)
- Kapittelet heter «Planene endres». Hvilke planer er det som endres, og hvorfor?

Vanskelige ord og uttrykk: vestre fløy, så vidt var synlig, himmelseng, entusiastisk, misfornøyd, gratispassasjer, kritisk dårlig, opprømt.

I kapittelet MAUR I BUKSA

Snakk sammen om: Hvordan kjenner Musse seg når Helium våkner? (på linjene)

Hvorfor må han anstrenge seg for å holde seg rolig? Hvorfor kan han ikke rope ut, sånn som han har lyst til? Synes du det er bra eller dårlig? Forklar hvorfor. (forbi linjene)

- Hvorfor blir Helium så overrasket når hun våkner og ser at katten Sigge står ved senga hennes? (mellom linjene)
- Når kan man bruke uttrykket «maur i buksa»? Forklar hva det betyr. (mellom linjene)
- Hva slags blick tror du det er Frah sender Sigge som får ham til å gå med på å bli løftet av Helium? (mellom linjene)

Vanskelige ord og uttrykk: forundret, overanstrenge seg, dumdristigheten, spente bicepsene.

FAKTA OM MUSKLER

Helium spenner «bicepsene» sine. Biceps er en muskel som sitter på forsiden av armen.

Muskler består av kjøtt og sener som sitter innenfor huden ulike steder på kroppen. Muskler kan trekkes sammen og strekkes ut. Vi bruker musklene våre når vi beveger oss.

I kapittelet MAGISK KRAFT

- Hvordan har Helium blitt så sterk? (på linjene)

Snakk sammen om: Hvorfor ler fikserne av Musse når han spør hva slags magisk kraft han har? (mellom linjene)

- Tror du at Musse har en magisk kraft? Og hva er en magisk kraft? (forbi linjene)
- Hva gjør Helium når hun må tenke ekstra hardt? (på linjene)
- Hvorfor vil ikke Gribbeline at Musse og Helium skal fortsette jakten på gullosten? (på linjene) Skjønner du hvorfor Gribbeline resonnerer som hun gjør? Forklar hvorfor. (forbi linjene)
- Hvorfor lyver Helium om at Gribbeline sier at hun synes at de skal ha fest? (mellom linjene)

Vanskelige ord og uttrykk: teori, entusiasme (sammenlign med entusiastisk).

I kapittelet FEST I KRYSTALLSALEN

- Hvem inviterer Frah til festen i krystallsalen? (på linjene)
 - Hva gjør Frah for å få oppmerksomheten når hun skal ønske velkommen til festen? (på linjene)
 - Hva heter Frahs yndlingssang? (på linjene) Hva er din favorittsang? (forbi linjene)
- Snakk sammen om:** Hvorfor vil ikke Sigge danse, tror du? Kan ikke alle danse? (forbi linjene)
- Hvorfor er fru Enøye så glad i å trene på Friskis og Blekkis? (på linjene)
 - Helium synes utsikten over Lindrizia er så vakker at hun nesten mister pusten. Har du sett noe så vakkert noen gang? Hva da? (forbi linjene)
 - Hvorfor vil ikke Musse si Galahas navn høyt?

Vanskelige ord og uttrykk: summing, kort varsel, steppet, unnsetning, stelt i stand, instruktør, fastlandet.

FAKTA OM HAIER

Haiarøy er en hvithai med fire bein, men i virkeligheten har ikke haier noen bein å gå med. En hai er en rovfisk med skarpe tenner og en trekantet finne. Huden er dekket av små tannliknende skjell. Om du klappet en hai, ville det ha kjentes som å ta på sandpapir. Haier har ikke svømmeblære, slik som andre fisker. Derfor må de bevege på seg hele tiden for å ikke synke til bunns. Haier er utrolig kjappe og gode til å svømme. Mange er redde for haier, men de angriper sjelden mennesker. Haier er nemlig ganske skye, og de få gangene de angriper, er det nok fordi de trodde menneskene var seler eller skilpadder.

I kapittelet LØGNEN BLIR AVSLØRT

- Hvorfor kan ikke Galaha skade Musse og Helium så lenge de blir igjen på slottet? (på linjene)
- Galaha kan «skifte form». Hva menes med det? Vet du om noen andre eventyrfigurer som kan skifte form? (forbi linjene)

- Hvorfor vil ikke Helium at Frah skal snakke med Gribbeline eller Ta-Ta når de ringer? (mellom linjene)
- Hvordan blir Heliums løgn avslørt? (på linjene)
- Hvorfor sier Frah at de absolutt ikke har noen fest? (mellom linjene)

Snakk sammen om: Var det greit at Helium løy? Hvorfor? Hvorfor ikke? Når kan det være greit å lyve? (forbi linjene)

- Hva er forskjellen på hunder i menneskeverdenen og hunder i Lindrizia? (på linjene)

Vanskelige ord og uttrykk: lot til å trives med, med pånotene, skjebningsvangre konsekvenser.

I kapittelet IKKE AKKURAT HYGGELIGE VESENER

- Musse og Helium er morgentrøtte og vil helst ikke stå opp da Sigge vekker dem. Hvordan er du om morgenen? Spretter du opp, eller vil du helst sove videre når du blir vekket? (forbi linjene)
- Hvorfor blir Siggis hale så stor når han får høre at han skal møte hunder? (på linjene)

Snakk sammen om: Musse er fornøyd med at han for en gangs skyld vet noe som Helium ikke allerede vet. Kan du tenke deg hvordan det kjennes? (forbi linjene)

- Er servitørene som serverer Musse, Helium og Sigge gamle eller unge? (mellom linjene)

- Frah synes det høres bedre ut å si at servitørene har levd veldig, veldig lenge enn å kalle dem for gamle. Hvorfor det? (på linjene)

Snakk sammen om: Hva synes du? Er det noe dårlig med å være gammel? er bra med å være gammel? (forbi linjene)

- Hvorfor finnes det ingen duejegere i Lindrizia? (på linjene)
- Hva gjør Musse når han blir redd? (på linjene)

Snakk sammen om: Hvorfor gjør han det? Hva gjør du når du blir redd? (forbi linjene)

Vanskelige ord og uttrykk: klassiker

I kapittelet Å TENKE POSITIVT

I kapittelet «Planene endres» reflekterte elevene rundt hva det betyr å tenke positivt, og det motsatte. Det kan være fint å binde dette sammen med dette kapittelet.

Snakk sammen om: Musse, Helium og Sigge tenker på positive ting som gjør dem glade. Det er et triks man kan bruke for å bli glad igjen når man er lei seg. Prøv å tenke ut noen morsomme ting du kan tenke på for å bli glad når du er lei deg. Bytt ideer med hverandre! (forbi linjene)

- Hvorfor er duejegerne så slemme, ifølge Frah?

Snakk sammen om: Mammaen til Sigge trodde at de var de som var usikre som ble slemme. Hva tror du? Tror du Frah har rett, eller mammaen til Sigge, eller finnes det en annen forklaring? (forbi linjene)

- Hvorfor trenger ikke Sigge å smøre seg inn med sneglebæsj?(på linjene)
- Vet du om noen du synes kan oppføre seg som en drama queen? (forbi linjene)
- Musse vil gjerne bli skuespiller og jobbe på et teater. Hva vil du bli når du blir stor?

Vanskelige ord og uttrykk: oppmuntre, generasjoner, overstått, drama queen.

FAKTA OM TEATER

Teater – et teater er et hus der man går og ser på stykker som skuespillerne setter opp. Teater er også kunsten å skrive og spille stykker.

Stykke – et skuespill man kan se på et teater.

Skuespiller – Den som har som yrke å spille teater og film. En skuespiller spiller noen andre enn seg selv.

Regissør – den som bestemmer hvordan et stykke eller en film skal utføres og spilles.

I kapittelet GALANTUS OG PROMP-PROMP

- Musse synes hundene høres skumle ut når de bjeffer. Helium synes at de bjeffer snilt. Og Frah sier at hundene bare er glade, at det er deres måte å snakke på. Hva tror du? Hvorfor bjeffer hunder, og hva kan bjeffene bety? (forbi linjene)
- Hvorfor snuser hunden Musse i rumpa? (på linjene)

- Hvorfor blir hunden Rampis kalt for Prompt-Prompt? (på linjene)

Snakk sammen om: Både Rampis og Musse har vondt i magen av og til. Det er kjempevanlig, og kan ha mange årsaker. Kanskje er det noe man har spist, men det kan også skyldes at man er nervøs eller lei seg. Hva synes du man burde gjøre når man får vondt i magen? Har du noen triks?(forbi linjene)

- Vingespenet til hundene er på tre meter. Omtrent hvor langt er det, i forhold til noe du kjenner til? (forbi linjene)
- Hvorfor er det et problem for Musse at han har høydeskrekk?(mellom linjene)
- Frah snakker med lavere stemme når hun skal fortelle alvorlige ting. Hvorfor gjør hun det? (mellom linjene)
- Snakk sammen om: Hvorfor kan stemmen høres forskjellig ut avhengig av hva man sier, og hva man vil si? (forbi linjene)

Vanskelige ord og uttrykk: skeptisk, spyttboble, avledende.

I kapittelet TROLLDOMSPULVER

I kapittelet «Usynlige servitører» lærte elevene hva homonymer var. Det kan være fint å vise tilbake til det og diskutere ordet «dum». Musse mener at det er det motsatte av snill, mens Frah sier at det betyr å ikke være så smart, og begge har jo rett!

- Hva synes Musse de skal gjøre for å komme seg ut av Lindrizia? (på linjene)
- Hva foreslår Frah at Musse, Helium og Sigge skal gjøre for å komme seg ut av Lindrizia? (på linjene)
- Hvorfor er Frahs forslag bedre enn Musse sitt? (mellom linjene)
- Hva er risikoen med Frah sin idé? (mellom linjene)
- Når Sigge blir overrasket står det at «haka falt nesten helt ned til bakken av forundring». Hva betyr det? (mellom linjene)
Sammenlign det med de sammenligningene som ble nevnt i kapittelet «Usynlige servitører».

Snakk sammen om: Musse er veldig takknemlig for det Frah har gjort for ham, Helium og Sigge. Hvordan kjennes «takknemlighet»? Har du kjent det? Hva hadde skjedd da? (forbi linjene)

Snakk sammen om: Fikserne synes Musse, Helium og Sigge er sterke og modige, og det gjør at de får bedre selvtillit. Hvorfor får de det? (mellom linjene)

- Hva kan man gjøre for å hjelpe andre å få bedre selvtillit? (forbi linjene)
- Hva kan man gjøre for å få bedre selvtillit selv? (forbi linjene)
- Hvorfor høres Frah så glad ut når hun sier ha det til Musse, Helium og Sigge, selv om hun egentlig er veldig nervøs? (mellom linjene)
- Hvorfor kan ikke Frah bli med Musse, Helium og Sigge til grensen? (på linjene)

Vanskelige ord og uttrykk: ideelt, oppgitt, inderlig, forbløffet, synsfeltet, utelukket.

Jobbe med verdier

Her følger noen arbeidsmåter, leker og øvelser som kan inspirere, og som passer å bruke når dere skal jobbe med verdispørsmål. De trener opp vi-følelsen, gruppefølelsen, samarbeid, empati og trygghet og kan hjelpe mot utenforskap og mobbing. Husk at det viktige i samarbeidsoppgaver ikke er hva hvert enkelt individ gjør eller sier – det er samarbeidet i gruppa som bør være i fokus.

Vennetre

Elevene får hver sin tøybit som dere knytter sammen rundt et tre. Treet blir et sted å gå til hvis man kjenner seg ensom. Barna legger merke til om noen går dit, og spør om de vil være med og leke.

En ny variant av stolleken

Still to rader med stoler rygg mot rygg, én stol færre enn det er deltakere i leken.

Spill musikk, og la elevene gå eller danse i sirkel rundt stolene. Når du stopper musikken, skal alle sette seg på en stol.

Men – i stedet for at noen blir slått ut, er alle fremdeles med i leken, til og med den som blir uten stol. Akkurat som «vanlig» tar man bort en stol etter hver gang musikken har blitt stoppet, men målet er at alle skal få plass på et stadig mindre antall stoler. (NB: Viktig at stolene er stabile!)

I noen andres lue

Legg frem flere ulike luer og hatter som barna får velge blant og prøve. La dem fortelle hvem de er og hvordan de føler seg med akkurat det hodeplagget. Deretter bytter de hodeplagg og får fortelle på nytt. Hvorfor har hodeplagget man har på seg betydning for hvem man kjenner at man er? Hvordan kjennes det å gå inn i en rolle og bli en annen?

Stå på rad

Elevene skal stille seg på rekke etter ulike kriterier. Begynn med å snakke om ting som er viktige å tenke på når man samarbeider. Deretter velger du kriterier. (Obs: Velg aldri noe som har med kroppen å gjøre!) Det kan være:

- Alfabetisk rekkefølge på for- eller etternavn, eller gatenavn der elevene bor.
- Fødselsmåned eller -dag.
- Farge på klær eller klesplagg (røde gensere før blå, jeans før tights, skjørt etter kjole osv.)

Kampen om slottet

Del opp elevene i to lag. Det ene laget danner en ring, vendt utover med en «konge» i midten. Det andre laget står spredt utenfor ringen. Gi «utelaget» en ball. Utelaget skal angripe og forsøke å kaste ballen inn i ringen, over muren eller gjennom den. Forsvarerne skal forsøke å forhindre det, men de får ikke lov til å slippe taket i hverandres hender. Kongen kan også stoppe ballen og kaste den ut igjen. Hvis ballen når bakken inne i ringen, har angriperne lyktes i å innta slottet, og da bytter lagene plass. Den som har kastet ballen som nådde bakken, blir den neste kongen.

Rockeringen

Elevene stiller seg i en ring og holder hverandre i hendene. Du henger en rockering mellom to av elevene. Nå skal barna ta seg gjennom rockeringen uten å slippe hverandres hender. Når rockeringen har gått hele sirkelen rundt, er øvelsen slutt.

Papirdukker

La barna tegne selvportrett med både ansikter og kroppen og klippe dem ut. Deretter henger dere dem opp på veggen, hånd i hånd, fra det ene klasserommet til det andre. Slik viser dere at på denne skolen er alle venner!

Befri en venn

Del ut erteposer som elevene plasserer på hodene sine. Deretter går, løper eller kryper barna rundt. Hvis et barn mister erteposen sin, blir det barnet forsteinet – en venn som fortsatt har sin ertepose på hodet kan befri vedkommende ved å plukke opp erteposen fra gulvet og legge den tilbake på vennens hode.

Kjøre bil

Del elevene inn i par. Det ene barnet er sjåfør, det andre barnet er bil og står foran sjåføren med lukkede øyne. Sjåføren styrer bilen ved å legge hendene sine på skuldrene til bilen for å kjøre framover, og en hånd på ryggen for å rygge. Hvis man vil svinge til høyre eller venstre, legger man en hånd på den respektive skulderen. For å stoppe slipper man helt taket i bilen. Bytt roller etter en stund!

Floke

Elevene stiller seg i en sirkel, tett inntil hverandre. De lukker øynene og strekker hendene inn i midten av ringen. Deretter skal de prøve å finne to hender å ta tak i, en i hver hånd. Når alle holder hverandre i hendene, kan de åpne øynene. Nå skal de prøve å løsne opp i floken av hender uten å slippe taket. Hvis det fungerer, skal man til slutt ha en stor sirkel der alle holder hverandre i hendene.